

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060204

DOM
2016-05-23
Stockholm

Mål nr
F 8931-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-12-02 i mål nr F 4237-13, se bilaga A

KLAGANDE

Kläppens Avloppsreningsverks samfällighetsförening
c/o Famico AB
Skalbanksvägen 8
451 55 Uddevalla

Ombud: Advokat Christina Bjelvert Olsson
APR Advokatpartner AB
Åsgatan 41
791 71 Falun

MOTPARTER

1. Inga-Britt Davidsson
Västra Bergsgatan 1 B
724 60 Västerås

2. Sören Davidsson
Västra Bergsgatan 1 B
724 60 Västerås

SAKEN

Klandertalan

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avvisar Inga-Britt Davidssons och Sören Davidssons yrkande om att mark- och miljödomstolens dom såvitt avser § 11 i stämmoprotokollet ska upphävas.

2. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1270793

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

3. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom i den del som avser inhibition beträffande § 12 i stämmoprotokollet endast på så sätt att inhibitionen ska bestå till dess denna dom vunnit laga kraft.

BAKGRUND

Inga-Britt Davidsson och Sören Davidsson klandrade vid mark- och miljödomstolen vissa beslut som hade fattats vid en extra föreningsstämma i Kläppens Avloppsreningsverks samfällighetsförening den 15 juni 2013. De yrkade bla. upphävande av ett beslut (§ 12) att ge styrelsen mandat att, om det ger fördelar för föreningens medlemmar, bilda ett helägt dotterbolag. Beslutet upphävdes på den grunden att det enligt mark- och miljödomstolen inte är tillåtet för en samfällighetsförening att bilda dotterbolag (jfr 4 § lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter, SFL).

Samfällighetsföreningen överklagade domen i den del som avsåg beslutet enligt § 12 och gjorde gällande att mark- och miljödomstolen hade dömt över en omständighet som inte hade åberopats av Inga-Britt Davidsson och Sören Davidsson samt att föreningen inte heller hade fått tillfälle att bemöta denna omständighet. Mark- och miljööverdomstolen meddelade inte prövningstillstånd.

Samfällighetsföreningen överklagade Mark- och miljööverdomstolens beslut och yrkade vid Högsta domstolen att prövningstillstånd skulle meddelas i Mark- och miljööverdomstolen.

Högsta domstolen beslutade den 12 oktober 2015 att ändra Mark- och miljööverdomstolens beslut och beviljade prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen. Som skäl till beslutet angav Högsta domstolen att det saknas vägledande rättspraxis beträffande frågorna om det vid förvaltning av samfälligheter är tillåtet att bilda ett aktiebolag, oavsett ändamålet med bolagsbildningen, och i vilken utsträckning parterna disponerar över den frågan i en process. Högsta domstolen ansåg att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att frågorna prövas av högre rätt.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Kläppens Avloppsreningsverks samfällighetsförening (föreningen) har yrkat att mark- och miljödomstolens dom upphävs såvitt avser upphävandet av beslut om bildande av ett helägt dotterbolag, § 12 i protokollet från föreningsstämman, och ogillar klandertalan avseende detta beslut, varför det klandrade beslutet ska bestå. Vidare har föreningen yrkat att inhibitionsbeslutet ska upphävas. Föreningen har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen, Mark- och miljööverdomstolen samt Högsta domstolen.

Inga-Britt Davidsson och **Sören Davidsson** (makarna Davidsson) har bestritt yrkandena. De har för egen del yrkat att mark- och miljödomstolens dom upphävs såvitt avser beslutet under § 11 i stämmoprotokollet. De har vidare yrkat att var och en ska stå för sina egna rättegångskostnader i såväl under- som överinstans. I andra hand har de yrkat att motpartens kostnadsyrkanden bör jämkas väsentligt för målets handläggning i samtliga instanser.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Föreningen har utöver vad de tidigare anfört tillagt i huvudsak följande. Makarna Davidsson har väckt klandertalan och gjort gällande att samtliga klandrade beslut avsett hanteringen av vatten, vilket är verksamhetsfrämmande och ligger utanför föreningens ändamål. Makarna Davidsson har inte gjort gällande att föreningen i och för sig inte skulle ha rätt att bilda ett dotterbolag. Denna omständighet har således inte åberopats i målet. Som grund för sitt påstående att beslutet strider mot föreningens ändamål enligt stadgarna har makarna Davidsson endast åberopat att föreningen inte får arbeta med eller besluta i frågor som rör vattenhanteringen.

I målet ska tvistemålsreglerna i rättegångsbalken tillämpas enligt 4 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar, LOM. Avgörandet ska grundas på vad parterna åberopat såvitt avser rättsliga relevanta omständigheter. Enligt förarbetena till SFL är domstolen i processen bunden av ”framställda yrkanden och medgivanden som

i ett vanligt dispositivt tvistemål” (se prop. 1973:1150 s. 441 med hänvisning till motiven för 15 § SFL s. 412). Av 17 kap. 3 § andra stycket rättegångsbalken framgår att domen i dispositiva tvistemål inte får grundas på omständighet som inte åberopats till stöd för partens talan. I förevarande fall har den omständighet, som ligger till grund för domen såvitt avser bildandet av dotterbolag inte åberopats i målet. Därmed ska domen upphävas i denna del pga. rättegångsfel.

Även om målet inte skulle ha varit dispositivt ska rättsligt relevanta omständigheter ha åberopats av part. I andra fall där domstol fört in egna omständigheter i mål har Högsta domstolen ansett att dessa omständigheter i varje fall ska redovisas för parterna före det att domen ges. Anledningen är att parterna måste lämnas möjlighet till bemötande. Så har inte skett i förevarande fall.

Om Mark- och miljööverdomstolen inte skulle anse att domen i överklagad del ska upphävas på ovan anförd grund gör föreningen i sak gällande följande.

Besluten under § 11 och § 12 ger föreningen möjlighet att förvalta den samfällighet för vilken föreningen bildats. Detta framgår tydligt av beslutens utformning och lydelse. Föreningen förvaltar en avloppsanläggning och det är för framtiden nödvändigt att föreningen har möjlighet att uppta krediter och göra investeringar i sin anläggning. Besluten är helt generella och allmänt hållna.

Avsikten med dotterbolaget är att framgent nyttja detta i verksamheten avseende avloppsanläggningen. Idag finns inte behovet att ha verksamheten i bolaget, men bildandet är en förberedelse inför behov som kan uppstå om avloppsledningsnätet måste byggas ut eller i liknande situationer.

Frågan är huruvida föreningen har beslutat att anförtro förvaltningen åt dotterbolaget. Beslutet anger endast att styrelsen får mandat att bilda ett dotterbolag, om det ger fördelar för föreningens medlemmar. Det anges inte att föreningen – eller medlemmarna – ska anförtro förvaltningen åt dotterbolaget. Beslutet anger inte vad dotterbolaget ska utföra eller hur bolaget ska användas av föreningen. Det bör noteras att det här finns en samfällighetsförening, varför något övervältrande av hela

förvaltningen inte är aktuellt. Det finns ingenting i beslutet som ger stöd för att något sådant avsetts.

Att bilda aktiebolag för att sköta vissa delar av föreningens uppgifter är en del i föreningens förvaltning av gemensamhetsanläggningen. Föreningen gör gällande att det inte strider mot SFL att en samfällighetsförening, där så anses lämpligt av ekonomiska och/eller praktiska skäl, kan bilda bolag för att t.ex. sköta driften av en anläggning; ett s.k. driftsbolag, eller för att i andra avseenden, på föreningens uppdrag och efter föreningens önskemål och instruktioner, ombesörja andra uppgifter som föreningen har att sköta. Föreningen kan anlita ett externt bolag, vilket sannolikt är mera ofördelaktigt såväl ur ekonomisk synvinkel som vad gäller möjligheterna till inflytande.

Makarna Davidsson har vidhållit vad de tidigare anfört samt tillagt i huvudsak följande. Det vore både orimligt och rättsosäkert om medlemmarna inte skulle kunna klandra och få stämmobeslut upphäva pga. att besluten är utformade i allmänna och generella ordalag i ett protokoll när det finns bevisning som visar att de fattade besluten i själva verket är verksamhetsfrämmande. Mark- och miljödomstolen har upphävt § 12 av skäl som de inte har åberopat eller ens påstått. Överklagandet gäller frågor som de inte är bekanta med och delaktiga i. De kan därför inte bemöta överklagandet i denna del utan hänvisar till vad mark- och miljödomstolen har anfört i sina domskäl. Inhibitionsbesluten bör kvarstå.

Föreningen har bemött svaromålet i huvudsak med följande. När det gäller beslutet under § 11 i protokollet avslog mark- och miljödomstolen klandertalan. Detta beslut har vunnit laga kraft och kan inte ändras. Makarna Davidssons yrkande om att beslutet under § 11 ska upphävas ska därför ogillas eller avvisas.

Beslut på stämma måste prövas enligt sitt innehåll. Om deltagarnas diskussion på en stämma tillåts avgöra ett besluts överensstämmelse med lag eller stadgar torde en närmast omöjlig situation uppstå. Varje stämmoprotokoll måste då återge deltagarnas yttranden och hela diskussionen på stämman, varefter en domstol får tolka huruvida

det fattade beslutet står i strid mot lag eller stadgar – även om beslutet i sig har ett innehåll helt i överensstämmelse därmed.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Målet har med stöd av 4 kap. 1 § LOM och 50 kap. 13 § andra stycket 2 rättegångsbalken avgjorts utan huvudförhandling.

Makarna Davidsson har inte överklagat mark- och miljödomstolens dom. Domen har beträffande § 11 i stämmoprotokollet således vunnit laga kraft. Deras yrkande om att mark- och miljödomstolens dom såvitt avser § 11 i stämmoprotokollet ska upphävas ska därför avvisas.

Det är mellan parterna ostridigt att mark- och miljödomstolens dom grundas på en omständighet som inte åberopats av någon av parterna och att parterna inte heller har beretts tillfälle att yttra sig över denna omständighet.

En första fråga i målet är i vilken utsträckning parterna disponerar över frågan om samfällighetsföreningen kan bilda aktiebolag.

Klandertalan som förs enligt 53 § SFL liknar till sin karaktär dispositiva tvistemål där det i princip är förbjudet att grunda domen på omständigheter som inte åberopats av part till grund för hans talan. Detta hindrar dock inte att det kan finnas indispositiva moment som innefattar en principiell skyldighet för domstol att, utan att dessa åberopas av part, beakta vissa omständigheter s. k. officialfakta.

Före tillkomsten av SFL reglerades samfälligheters förvaltning i olika lagstiftningar med en del brister som lagstiftaren ansåg det angeläget att avhjälpa. Det ansågs därför att den nya lagen endast skulle ställa två former av förvaltning till förfogande, delägarförvaltning samt föreningsförvaltning (prop. 1973:160 s. 319 ff.). Detta regleras numera i 4 § SFL. Bestämmelsen i 4 § SFL är tvingande och någon annan förvaltningsform utöver delägarförvaltning eller föreningsförvaltning är inte möjlig.

Att domstolen får lägga en rättsregel till grund för domen även om den inte åberopats av någon av parterna följer av rättsprincipen *jura novit curia* (domstolen känner lagen).

I rättsfallet NJA 1997 s. 825 hade hovrätten i ett dispositivt tvistemål grundat sin dom i vart fall till en del på andra omständigheter än sådana som part åberopat till grund för sin talan. Högsta domstolen uttalade i målet: ”Förbudet i 17 kap. 3 § RB, att grunda domen på omständigheter som inte åberopats av part till grund för hans talan, gäller dispositiva mål. Även i sådana mål kan det emellertid finnas indispositiva moment som bl.a. innefattar en principiell skyldighet för domstol att *ex officio* beakta vissa omständigheter, s.k. officialfakta, även om dessa inte åberopats av någon part.” Enligt Högsta domstolen borde hovrätten, för det fall att den ansåg att dessa omständigheter skulle beaktas *ex officio*, ha uppmärksammat parterna på frågan och berett dem tillfälle att framföra sina synpunkter. Eftersom det inte gjorts ansåg Högsta domstolen att hovrätten hade förfarit felaktigt och återförvisade målet för ny behandling.

Mark- och miljödomstolen har i förevarande mål grundat sin dom på en annan rättsregel än vad parterna har åberopat till stöd för sin talan. Mot bakgrund av den tvingande regeln i 4 § SFL fanns det dock anledning för mark- och miljödomstolen att *ex officio* pröva frågan om det vid förvaltning av samfälligheter är tillåtet att bilda aktiebolag. Mark- och miljödomstolen borde dock ha berett parterna tillfälle att framföra sina synpunkter i frågan. Felet får dock, med den handläggning som förevarit i Mark- och miljööverdomstolen, anses vara läkt. Det saknas därför skäl för att återförvisa målet.

Är det vid förvaltning av samfälligheter tillåtet att bilda aktiebolag, oavsett ändamålet med bolagsbildningen?

I stämmoprotokollet anges i § 12 ”fråga om mandat för styrelsen att, om det ger fördelar för föreningens medlemmar, bilda ett helägt dotterbolag”. Föreningen har anfört att beslutet inte anger att föreningen eller medlemmarna ska anförtro förvaltningen åt dotterbolaget, men att bilda aktiebolag för att sköta vissa delar av föreningens uppgifter är en del i föreningens förvaltning av gemensamhetsanläggningen. Av förarbetena till SFL framgår att det inte är möjligt att anförtro

förvaltningen åt ett aktiebolag eller en ekonomisk förening annat än som ombud för delägarna eller samfällighetsföreningen (prop. 1973:160 s. 400). Mot bakgrund av att det inte finns utrymme enligt 4 § SFL att tillåta någon annan form av förvaltning än delägarförvaltning eller föreningsförvaltning, strider det mot lag att vid förvaltning av samfälligheter bilda aktiebolag, oavsett ändamålet med bolagsbildningen. Vad föreningen har anfört i denna del ändrar inte denna bedömning. Det var således korrekt av mark- och miljödomstolen att upphäva § 12 i stämmoprotokollet. Överklagandet ska därför avslås.

Med denna utgång finns inte skäl att häva inhibitionen beträffande § 12 i stämmoprotokollet.

Vid denna utgång ska föreningen som tappande part stå sina egna rättegångskostnader.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2016-06-20

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg, Eywor Helmenius, referent, tekniska rådet Karina Liljeroos samt tf. hovrättsassessorn Marie Eiderbrant.

Föredraganden har varit Aurora Svallbring.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-12-02
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr F 4237-13

KÄRANDE

1. Inga-Britt Davidsson
Västra Bergsgatan 1 B
724 60 Västerås

2. Sören Davidsson
samma adress som ovan

SVARANDE

Kläppens avloppsreningsverks samfällighetsförening

Ombud: Advokaten Christina Bjelvert Olsson
APR Advokatpartner AB
Åsgatan 41
791 71 Falun

SAKEN

Klandertalan

DOMSLUT

Med delvis bifall till käromålet upphäver mark- och miljödomstolen Kläppens avloppsreningsverks samfällighetsförenings beslut vid extra stämma den 15 juni 2013 att ta emot vattenhanteringen från nu ansvariga samfälligheter, att separatredovisa alla kostnader för vattenhantering och balansera alla investeringskostnader samt att ge mandat för styrelsen att, om det ger fördelar för föreningens medlemmar, bilda ett helägt dotterbolag (§§ 9, 10 och 12 i protokollet från stämman).

Mark- och miljödomstolen avslår klandertalan i övrigt.

Parterna ska bära sina egna rättegångskostnader.

Mark- och miljödomstolens beslut om inhibition den 17 oktober 2013 ska bestå till dess denna dom vunnit laga kraft.

Dok.Id 388587

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00 -

BAKGRUND

Enligt stadgarna för Kläppens avloppsreningsverks samfällighetsförening (föreningen) är föreningens ändamål att förvalta Malung-Sälen Gusjön ga:2, vilken är en avloppsreningsanläggning.

Föreningen höll extra årsstämma den 15 juni 2013. Vid stämman fattades såvitt nu är i fråga följande beslut. Att ta emot vattenhanteringen från ansvariga samfälligheter, att separatredovisa alla kostnader för vattenhanteringen och balansera alla investeringskostnader, att ge mandat till styrelsen att vid behov ta upp krediter för kommande investeringar samt att ge mandat för styrelsen att, om det ger fördelar för föreningens medlemmar, bilda ett helägt dotterbolag (§§ 9–12 i protokollet från stämman).

Föreningens medlemmar Sören Davidsson och Inga-Britt Davidsson (kärandena) har klandrat de ovan angivna besluten hos mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.**Kärandena**

Kärandena har yrkat att mark- och miljödomstolen upphäver besluten. De har även yrkat att och en ska stå för sina egna rättegångskostnader i målet.

Föreningen

Föreningen har medgett bifall till käromålet såvitt besluten under §§ 9–10 i stämmoprotokollet. Föreningen har bestridit bifall till käromålet i övrigt. Föreningen har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 47 500 kr.

UTVECKLING AV TALAN M.M.

Till stöd för sin respektive talan har parterna anfört sammanfattningsvis följande.

Kärandena

Enligt föreningens stadgar är föreningens ändamål att förvalta en avloppsanläggning. Föreningen får inte driva verksamhet som är främmande för det ändamål som den ska tillgodose. Likafullt har styrelsen arbetat aktivt i frågor som rör själva vattenhanteringen trots att det redan finns ett antal gemensamhetsanläggningar och samfällighetsföreningar bildade med vattenförsörjningen som ändamål. Det pågår därtill en process angående kommunal vattenförsörjning som föreningen borde ha inväntat. De kan i och med besluten drabbas av dubbla kostnader för sin vattenförsörjning.

Om punkterna 11 och 12 i stämmoprotokollet inte alls var kopplade till vattenfrågan skulle detta ha tydliggjorts såväl i dagordningen till kallelsen som i medföljande förklarande text. Påståendet att punkterna 11 och 12 inte är kopplade till vattenfrågan ter sig osannolikt. Av en ljudupptagning som gjordes under stämman framgår att i stort sett hela extrastämman ägnades åt vattenfrågan. Det framgår även att föreningens styrelse vid flera tillfällen under stämmans gång påtalade att syftet med extrastämman var att fatta nödvändiga beslut för att möjliggöra styrelsens vidare arbete med vattenhanteringen, såsom exempelvis att vid behov ta upp krediter för kommande investeringar och att bilda ett helägt dotterbolag. I sammanhanget kan noteras att föreningen har god ekonomi. Föreningen förvaltar endast kvarvarande avloppsledningar då själva avloppsanläggningen har sålts till kommunen. Föreningen behöver inte ta upp krediter för att förvalta dessa ledningar.

Föreningen

Föreningen har tidigt i processen medgett bifall till klandertalan vad gäller besluten under punkt 9 och 10 i stämmoprotokollet varför föreningen inte ska belastas av rättegångskostnader avseende denna del av klandertalan.

När det gäller besluten under punkterna 11 och 12, som avser upptagande av kredit och bildande av bolag, så är dessa inte knutna till frågan om vattenhantering. Det är viktigt vid förvaltningen av avloppsanläggningen att föreningen kan uppta krediter och göra investeringar i anläggningen. Det kan även inträffa oförutsedda händelser,

såsom stora brott på ledningarna, vilka kräver snabba insatser och stora investeringar. Även avsikten med dotterbolaget är att använda detta för verksamheten avseende avloppsanläggningen. Bildandet av bolaget är en förberedelse inför behov som kan uppstå om avloppsledningsnätet måste byggas ut eller i liknande situationer. Att besluten under §§ 11 och 12 i protokollet inte avser vattenhanteringen framgår tydligt av beslutens utformning och lydelse. Stämman har med nödvändig majoritet beslutat att ge styrelsen mandatet att uppta krediter och bilda ett helägt dotterbolag. Det strider inte mot vare sig lag eller stadgar att bemyndiga styrelsen att uppta en kredit eller bilda ett bolag. Kärandena har inte visat på vilket sätt besluten under punkterna 11 och 12 kränker deras enskilda intressen.

UTREDNINGEN

Kärandena har gett in och hänfört sig till föreningens stadgar, kallelsen till den aktuella föreningsstämman och protokollet från stämman. Även föreningen har hänfört sig till dessa handlingar. Kärandena har därjämte gett in en ljudupptagning från föreningsstämman och åberopat delar av denna ljudupptagning. Kärandena har slutligen gett in en inlaga i ett ärende hos Statens Va-nämnd rörande verksamhetsområde för vatten vid Kläppen i Malung-Sälen kommun.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har med stöd av 4 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar och 42 kap. 18 § första stycket 5 rättegångsbalken avgjort målet utan huvudförhandling.

Enligt 53 § lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter, SFL, får en medlem som anser att ett beslut som fattats på föreningsstämma inte har tillkommit i behörig ordning eller att det strider mot SFL, annan författning eller stadgarna, klandra beslutet genom att väcka talan mot föreningen hos mark- och miljödomstolen.

Föreningen har medgett käromålet såvitt avser besluten under §§ 9 och 10 i stämmoprotokollet. Käromålet ska därför vinna bifall i dessa delar.

Mark- och miljödomstolen har att pröva de beslut som klandrats utifrån de ordalydelser som anges i protokollet från stämman. Enligt ordalydelserna är varken beslutet om mandat för styrelsen att ta upp krediter (§ 11) eller att bilda ett helägt dotterbolag (§ 12) avsett för, eller begränsat till, någon viss verksamhet. Besluten får vid sådant förhållande uppfattas som mandat för styrelsen att ta upp krediter respektive bilda bolag för att fullfölja föreningen ändamål.

I 18 § SFL anges att en samfällighetsförenings ändamål är att förvalta den samfällighet för vilken den bildats och att en samfällighetsförening inte får driva verksamhet som är främmande för det ändamål som samfälligheten ska tillgodose. Upptagandet av krediter utgör ett godtagbart moment vid förvaltningen av den samfällighet för vilken föreningen bildats, dvs. avloppsreningsanläggningen. Mark- och miljödomstolen lämnar därför käromålet utan bifall vad gäller beslutet under § 11 i stämmoprotokollet.

I 4 § SFL föreskrivs att en samfällighet förvaltas antingen direkt av delägarna (delägarförvaltning) eller av en särskilt bildad samfällighetsförening (föreningsförvaltning). I förarbetena till bestämmelsen anges bl.a. följande (prop. 1973:160 s. 400). Några ytterligare förvaltningsformer tillåter inte lagen. Det är sålunda inte möjligt att anförtro förvaltningen åt ett aktiebolag eller en ekonomisk förening annat än som ombud för delägarna eller samfällighetsföreningen. – Mark- och miljödomstolen finner därmed att stämman har beslutet att ge styrelsen mandat att fatta ett beslut som inte är tillåtet enligt SFL. Beslutet ifråga, dvs. § 12 i stämmoprotokollet, ska då upphävas.

Enligt mark- och miljödomstolens mening är utgången i målet sådan att vardera parten ska bära sin rättegångskostnad.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 425)

Överklagande senast den 23 december 2014.

Denny Heinefors

Björn Hedlund

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Denny Heinefors, ordförande, och tekniska rådet Björn Hedlund. Föredragande har varit beredningsjuristen Åsa Ågren.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Anvisning för överklagande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens slutliga beslut eller dom ska göra detta skriftligen. Skrivelsen ska skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen, Svea hovrätt. Överklagandet prövas av Högsta domstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen inom fyra veckor från avgörandets datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i avgörandet.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta domstolen fordras att prövningstillstånd meddelas. Högsta domstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen, eller
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvillan förekommit eller att målets utgång i Mark- och miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står Mark- och miljööverdomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta dom-

stolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. det avgörande som överklagas med angivande av Mark- och miljööverdomstolens avdelning samt datum för avgörandet och målnummer,
2. i vilken del överklagandet överklagas och den ändring i avgörandet som yrkas,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende Mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Ytterligare upplysningar lämnas av Mark- och miljööverdomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av avgörandet

Förenklad delgivning kan komma att användas i överinstans.

Ytterligare information finns att läsa på www.domstol.se